

סקירה כללית

תוכן העניינים

רצועת עזה: הגבלות יבוא מונעות מתן שירותים וסיוע הומניטרי.....	3
מתחדשת בניית גדר ההפרדה בנפת בית לחם.	5
גוברת המתיחות בעקבות הרחבת התחלואות בשכונות פלסטיניות בירושלים המזרחית.....	7
ביצועי כוח המשימה לענייני בריאות ותזונה - מחצית ראשונה של 2015.....	8
הריסות ועקירה בגדה המערבית - עדכון, אוגוסט 2015.....	10

באמצע חודש ספטמבר פרצו עימותים בין מפגינים פלסטינים לכין כוחות משטרה ישראלים במסגד אל-אקצא (חרם אישריף / הר הבית) בעיר העתיקה של ירושלים המזרחית. העימותים המתמשכים, שנכון למועד כתיבת דוח זה נפצעו בהם עשרות פלסטינים וכן נגרם נזק למסגד, עוררו הפגנות נרחבות יותר ברחבי העיר. מועצת הביטחון של האו"ם הביעה חשש כבד לנוכח ההסלמה במתיחות וקראה ל"הפגנת איפוק, הימנעות ממעשים והתבטאויות פרובוקטיביים, ושמירה בלא שינוי על הסטטוס-קוו ההיסטורי באל-חרם אישריף".¹ החלטות שקיבל האו"ם

דגשים מרכזיים

- הגבלות יבוא מעכבות מתן שירותים וסיוע הומניטרי בעזה.
- מתחדשת בניית גדר ההפרדה בנפת בית לחם.
- השיעור הגבוה ביותר זה חמש שנים של מבנים שנהרסו בגדה המערבית. בחדש יחיד.

בעבר קבעו כי הסיפוח החד-צדדי של ירושלים המזרחית על ידי ישראל אינו חוקי.²

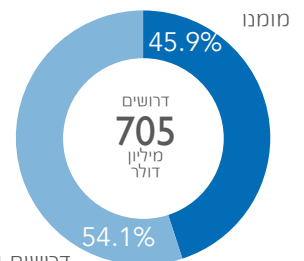
ההפגנות הפלסטיניות, שגברו והלכו במשך שבועות אחדים, נערכו במחאה על המספר הגדל והולך של ביקורים של קבוצות ישראליות במתחם, לרבות בכירים ישראלים ואישים בולטים בימין הישראלי. פלסטינים ראו בביקורים אלה חלק מתוכנים ישראלית לשנות

נתונים לחודש אוגוסט 2015

3	אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
195	אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
145	מבנים שנהרסו בגדה המערבית
208	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית

תוכנית המענה האסטרטגית 2015

705	מיליון דרושים (דולר ארה"ב)
45.9%	מומנו

את הסטטוס־קוו בכל האמור באל־חרם א־שריף / הר הבית. הרשויות הישראליות הכחישו כל כוונה כזו.

הרשויות הישראליות ראו בהפגנות הפלסטיניות בתוך המתחם תוקפנות נגד מתפללים יהודים, במיוחד במהלך חגי תשרי. אחרי שישראלי נהרג בתקרית יידי אכנים בירושלים המזרחית, אמר ראש הממשלה הישראלי נתניהו כי ממשלתו תשנה את הוראות הפתיחה באש ותגדיל את עונשי המינימום על עבירות מסוג זה, וכן תטיל קנסות כבדים על הוריהם של קטינים שיכצעו עבירות כאלה.

המתיחות בירושלים המזרחית החריפה לאחרונה גם בשל הרחבת התנחלויות בשכונות פלסטיניות בעיר. כפי שמדגיש גיליון זה של המעקב ההומניטרי, ב־26 באוגוסט וב־1 בספטמבר עברו מתנחלים, בליווי משטרת, להתגורר בשני מבני מגורים בלבה של שכונת סילוואן, שעל פי דיווחים נמכרו על ידי בעליהם הפלסטינים.

באוגוסט נצפה גם המספר הגבוה ביותר, זה חמש שנים, של מבנים פלסטיניים שנהרסו על ידי הרשויות ממאתיים בני אדם נעקרו, כאשר תושביהן של שש קהילות בדואיות בפריפריה הירושלמית היוו קרוב ל־70% מהעקורים. קהילות אלו נמנות עם 46 הקהילות שזוהו כמצויות בסכנה מוגברת להעברה בכפייה בשל תוכנית "העברה" שהרשויות הישראליות מקדמות.

ובנימה חיובית, היקף חומרי הבניין שהוכנסו לעזה גדל משמעותית; בסך הכול הוכנסו לעזה דרך מעבר כרם שלום, הנתון לשליטת ישראל, יותר מ־10,000 מטעני סחורות, המספר הגבוה ביותר שתועד אי־פעם במעבר זה. את הגידול ניתן לייחס בעיקר לגידול במספר המטענים של חומרי בניין שהוכנסו לעזה במסגרת המנגנון לשיקום עזה, שהוכפל לעומת הממוצע השבועי מאז תחילת 2015.

את השלכותיה של התפתחות זו ממתן הגידול במספר הפריטים המוגבלים, המוגדרים על ידי הרשויות הישראליות כפריטים בעלי שימוש "כפולי", אזרחי/צבאי, שאסור לייבאם לעזה בלא היתר מיוחד. טווח הפריטים ברשימה רחב בהרבה ממגוון הפריטים המוכרים בינלאומית כפריטים "דו־שימושיים", וכולל פריטים כגון חומרי בניין בסיסיים, ציוד רפואי, חומרים הנחוצים למזכנות לשעת חירום ולמענה של מגיבים ראשונים למקרי חירום, כמו ההגנה האזרחית הפלסטינית וכו'. בתדרוך החודשי שלו למועצת הביטחון הזהיר המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון כי "הגבלות על יבוא סחורות המוגדרות כבעלות שימוש כפולי ממשיכות לפגוע במאמצים ההומניטריים, ובמאמצי ההתאוששות והשיקום."³

יותר מ־10,000 מטעני סחורות הוכנסו לרצועת עזה דרך מעבר כרם שלום, הנתון לשליטת ישראל, מספר המטענים הגבוה ביותר שתועד אי־פעם במעבר זה.

רצועת עזה: הגבלות יבוא מונעות מתן שירותים וסיוע הומניטרי

הורחבה רשימת הפריטים המוגבלים כפריטים בעלי שימוש "כפול", אזרחי צבאי

בעקבות הקלת המצור על רצועת עזה באמצע 2010, ניתן היה לייבא אל תוכה כל סחורה שהיא, למעט פריטים שממשלת ישראל הגדירה כפריטים "דו שימושיים"⁴, דהיינו "כלי נשק ופריטים שיכולים לשמש ולעתים קרובות אך משמשים למטרות צבאיות", לטענת משרד הביטחון הישראלי.⁵

לישראל שתי רשימות של פריטים המוגבלים בשל היותם בעלי שימוש "כפול", אזרחי צבאי, לרבות רשימה אחת המתייחסת ספציפית לעזה.⁶ הדבר עולה בקנה אחד עם התקן הבינלאומי למניעת העברתם של פריטים מסוימים. עם זאת, הרשימות כוללניות יותר מרשימות בינלאומיות קיימות.⁷ לדברי הרשויות הישראליות, ההגבלות מוצדקות מאחר שפריטים רבים, ובהם "ציוד אלקטרוניקה וחשמל, ציוד תקשורת וחומרי גלם לתעשייה, משמשים לשיקום ושיפור מערך המנהרות ההתקפיות לעבר ישראל, ליצור אמל"ח, בדגש על רקטות, וליצירת מערכים טכנולוגיים תומכי לחימה."⁸

זו הפעם השנייה השנה שבה הרשויות הישראליות שינו את רשימת הטובין המוגדרים כפריטים "דו שימושיים", שאסור לייבא אל עזה בלא אישור מיוחד.⁹ בפברואר נוספו לרשימה מכונות שיקוף, לרבות מכשירי רנטגן, ובאוגוסט נוספו לה פריטים נוספים, בהם לוחות עץ שעוביים יותר מ-1 ס"מ (לעומת 5 ס"מ קודם לכן). הפריט האחרון הוסף לרשימה מאחר שדווח כי ארגונים חמושים השתמשו בעץ לבניית מנהרות.

הגבלות יבוא אלה מעכבות מתן סיוע הומניטרי, שירותים בסיסיים ותוכניות שיקום, ופוגעות ביכולת התגובה במקרי חירום. כך למשל, כמה מהקטגוריות ברשימה, כמו ציוד קידוח או ציוד טלקומוניקציה, רחבות מאוד. בנוסף על כך הרשימה אינה מבחינה בין פריטים שהכנסתם מותרת לאחר קבלת הרשאה מיוחדת לבין פריטים האסורים באיסור חמור (כמו למשל מוטות פלדה שגודלם חורג ממימדים מסוימים). למעשה, פריטים מסוימים מטופלים כפריטים בעלי שימוש כפול אך שאינם נכללים במפורש ברשימה (למשל לוחות סולאריים וכמה סוגי סוללות).

הכללתם של חומרי בניין בסיסיים, בהם מלט, חצץ ומוטות מתכת כפריטים בעלי שימוש כפול פגעה קשות בתיקונים ובשיקום של בתים ותשתיות בסיסיות. המחסור בפריטים מסוימים, ההכרחיים לענף הבריאות, לרבות מכשירי רנטגן, פריטים המכילים חומרים כימיים כגון חומרי חיטוי, יחידות אל-פסק המשמשות להבטיח כי ציוד מציל חיים ימשיך לפעול באופן רציף, וחומרים הדרושים להשמדה בטוחה של עופות נגועים בשפעת העופות, השפיעו לרעה על מתן שירותי בריאות בסיסיים ופגע במניעתם של סיכונים לבריאות הציבור.

הגבלות יבוא חלות גם על שורה של פריטים חיוניים להגנה האזרחית הפלסטינית ולגורמים אחרים הנותנים מענה במקרי חירום, כמו אמבולנסים, ציוד קידוח והרמה, ארכובות

לישראל שתי רשימות של פריטים המוגבלים בשל היותם בעלי שימוש "כפול", אזרחי צבאי, לרבות רשימה אחת המתייחסת ספציפית לעזה

מיזם הומניטרי להקמת מחסים זמניים הוקפא בשל ההגבלות על יבוא עץ

במהלך השנה הקודמת התקין ארגון Catholic Relief Services (CRS) 254 יחידות דיור טרומיות עשויות עץ, שימשו פיתרון מחסה זמני ליותר מאלפי בני אדם שבתיהם נהרסו כליל במהלך מעשי האיבה ברצועת עזה בשנת 2014. יחידות אלה יכולות לספק למשפחות עקורות מחסה ביניים ראוי, הולם מבחינה תרבותית וחברתית. ליחידות, המוקמות על אדמה בבעלותה של המשפחה העקורה, גישה קלה לשירותים הבסיסיים הזמינים במקום מגוריה המקורי של המשפחה, והן מקלות את תהליך בנייתו של בית הקבע.

ההגבלות הנוספות שהוחלו לאחרונה על הכנסת עץ לעזה פגעו קשות במענה זה למחסה זמני. אף שקודם לכן אישרו הרשויות הישראליות 221 מחסי עץ נוספים מטעם CRS, בתחילת יולי לא אושר המעבר של משאית ובה לוחות עץ (בעובי 4.4 ס"מ) במעבר כרם שלום. כעבור חודש לא הורשה מטען עץ נוסף לעבור במעבר, בנימוק שהכנסת עצים בעובי יותר מ-1 ס"מ אסורה. בקשה לייבוא עצים שהגיש ארגון CRS דרך המנגנון לשיקום עזה עדיין תלויה ועומדת. להערכת ארגון CRS, העלויות הנלוות עד היום הן לפחות 10,000 דולר (והן ממשיכות לעלות) באובדן שעות עבודה, עלויות משלוח ורכישת חומרים הזמינים בשוק המקומי.

ובינתיים רכש ארגון CRS חומרים הזמינים בשוק המקומי וערך כמה שינויים במבני המחסה. צעדים אלה אפשרו לארגון להשלים את בנייתן של 254 יחידות. 150 מחסים זמניים נוספים, שתוכננו להיבנות עד דצמבר למען 150 משפחות חלשות ופגיעות במיוחד, הוקפאו לעת עתה, ואם ההגבלות יישארו בעינן עלולות המשפחות הללו לבלות חורף נוסף בלא קורת גג, חשופות לפגעי מזג האוויר, בחורבות בתיהן ההרוסים.

צילום: שרף טוחאן עבור CRS

ההגבלות הנוספות שהוטלו לאחרונה על הכנסת עץ לעזה פגעו קשות במענה להתקנת מחסה זמני

ומשאבות מים הדרושות במקרי הצפות. סוכנויות בינלאומיות הצליחו אמנם לייבא לעזה פריטים מסוימים באישור הרשויות הישראליות, אך תהליך האישור, המעקב והדרישות הנלוות לאחסון הסתברו כמכבידים, עיכבו יישום והגדילו עלויות.

מתחדשת בניית גדר ההפרדה בנפת בית לחם

השפעה שלילית על הגישה למקורות מחייה ולשירותים

ב־17 באוגוסט חידשו הרשויות הישראליות את בנייתו של קטע של גדר ההפרדה בעמק כרמיזן, המשתרע בין בית ג'אלא לכפר אל־ולגיה שבנפת בית לחם. הבנייה גרמה לעקירתם של עצי זיתים עתיקים (ראו מסגרת) ולחידושן של הפגנות מחאה מקומיות. על סמך ניסיון העבר באזורים אחרים בגדה המערבית, קיים חשש שמקורות מחיה מבוססי חקלאות באזור כרמיזן יישחקו.¹⁰

כשתושלם, תנתק גדר ההפרדה 58 משפחות חקלאים פלסטיניות משטחי אדמות בגודל כ־3,000 דונם ועליהם מטעי זיתים, תאנים ושקדים, שהם גם מרחב הנופש הירוק היחיד באזור שסביב מנזרי הנזירים והנזירות של כרמיזן.¹¹ גדר ההפרדה עלולה לפגוע גם בגישתם של 450 ילדים באזור בית לחם לחינוך שמספק להם המסדר הסליאני באזור: המוסד, שמנוהל על ידי מנזר הנזירות, כולל בית ספר יסודי (עד כיתה ח'), גן ובית ספר לילדים עם קשיי למידה.

גדר ההפרדה תנתק 58 משפחות חקלאים פלסטיניות משטחי אדמה בגודל כ־3,000 דונם.

בניית גדר ההפרדה בבית ג'אלא

2015

מנזר נזירים

גילה

הגבול המוניציפלי הישראלי של ירושלים

קטע גדר הפרדה העתידי להיבנות

מנזר הנזירות

הר גילה

בית ג'אלא

- גדר ההפרדה - בנויה
- גדר ההפרדה - בבנייה
- גדר ההפרדה - מתוכננת
- התנחלות - שטח בנוי
- התנחלות - גבול חיצוני
- התנחלות - גבול מוניציפלי

0 100 200 300 400 Meters

חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק על גדר ההפרדה

ב־9 ביולי 2004 פרסם בית הדין הבינלאומי לצדק חוות דעת מייעצת בנושא ההשלכות החוקיות של בניית חומה בשטח הפלסטיני הכבוש. בית הדין הכיר בכך שישראל "נאלצת להתמודד עם מעשי אלימות רבים, בלתי מובחנים וקטלניים נגד אוכלוסייתה האזרחית" ובכך שיש לה "הזכות, ואף החובה, להגיב במטרה להגן על חיי אזרחיה, [ואולם] האמצעים הננקטים חייבים להתבצע בכפוף למשפט הבינלאומי החלי" בהקשר זה.

בית הדין ציין כי אותם קטעים של גדר ההפרדה העוברים בתוך הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, מהווים הפרה של התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל במסגרת המשפט הבינלאומי. בית הדין קרא לישראל להפסיק את בניית גדר ההפרדה "לרבות בתוך ירושלים המזרחית וסביבה"; לפרק את קטעי גדר ההפרדה שכבר הושלמו; וכן "לבטל או להכריז על אי־נפקותן של כל פעולות החקיקה והתקנות הנוגעות לחומה."¹²

חוות הדעת המייעצת של בית הדין קבעה כי אל למדינות החברות באו"ם להכיר במצב הבלתי חוקי שיצרה גדר ההפרדה, וכי עליהן להבטיח כי ישראל תציית למשפט הבינלאומי. החלטה ES-10/15 של העצרת הכללית של האו"ם, מיום 20 ביולי 2004, דרשה מישראל לציית למחויבויותיה החוקיות כמו שהוגדרו בחוות הדעת של בית הדין הבינלאומי לצדק.

המשפחות הנפגעות עתרו שוב ושוב לבג"ץ נגד תוואי גדר ההפרדה באזור כרמיזן. העותרים טענו כי התוואי יפגע במרקם החיים של קהילותיהם, יגרום נזק סביבתי לטראסות חקלאיות היסטוריות, וכי הוא מהווה הפרה של משפט זכויות האדם הבינלאומי והמשפט ההומניטרי הבינלאומי (ראו מסגרת). כן טוענים העותרים כי התוואי תוכנן כך שיעביר את ההתנחלות הר גילה לעברה היישראלית של גדר ההפרדה ויחבר אותה להתנחלות גילה בירושלים המזרחית. שתי ההתנחלויות נבנו על קרקע השייכת לבית לחם.

באפריל 2015 פרסם בג"ץ את החלטתו הסופית, ובה ביקש כי ממשלת ישראל תשקול תוואים חלופיים על מנת להבטיח קישוריות בין שני המוסדות הדתיים לבין עצמם וביניהם לבין בית לחם ובית ג'אלא. מאוחר יותר באותו חודש נאמר לעותרים כי הרשויות הישראליות יתחילו בבניית קטע של גדר ההפרדה, אבל יותירו פתח קטן על מנת להבטיח גישה אל שני המזרים ומהם. כן

התחייב משרד הביטחון הישראלי להתקין בגדר ההפרדה "שער חקלאי" שיאפשר לחקלאים גישה לאדמותיהם. עתירה לעצירת הבנייה, שהוגשה ביוני, נענתה בסירוב.

לדברי המדינה, "מנקודת מבט ביטחונית, אזורי גדר ההפרדה שבנייתם טרם הושלמה, כמו 1,500 המטרים בעמק כרמיזן, נמנים עם האזורים הרגישים ביותר בין ישראל לגדה המערבית, ומנוצלים כיום על ידי תאי מחבלים וגורמים פליליים להסתננות."¹³

כרגע קיימים לאורך גדר ההפרדה שכבר נבנתה 85 שערים חקלאיים. מביניהם, תשעה בלבד פתוחים מדי יום ורובם (63) נפתחים רק לשבועות אחדים בעונת מסיק הזיתים השנתי. חקלאים בכ־150 קהילות, שאדמות בעלותם מבודדות בין גדר ההפרדה לקו הירוק, נאלצים להגיש בקשות ל"תיאום מוקדם" או להשיג היתרים מיוחדים על מנת להגיע לאדמותיהם ולמשאבי המים שלהם דרך שער שנקבע לכך. ההקצאה המוגבלת של היתרי גישה, יחד עם המספר ומועדי הפתיחה המוגבלים של השערים בגדר ההפרדה, ממשיכים לקצץ קשות בפרקטיקות חקלאיות ולפגוע במקורות המחיה הכפריים ברחבי הגדה המערבית.

כרגע קיימים לאורך גדר ההפרדה שכבר נבנתה 85 שערים חקלאיים. מביניהם, תשעה בלבד פתוחים מדי יום

בבוקר ה־17 באוגוסט התבשר עיסא אישטלה מבית ג'אלא מפי שכנו כי הרשויות הישראליות עוקרות את עצי הזית שלו. כ־30 עצי זית, רובם בני מאות שנים, נעקרו כדי לפנות דרך לגדר ההפרדה באזור כרמיזן. “כל אחד מעצי הזית האלה יכול להניב 16 ק"ג של שמן זית משובח, כמות שמספיקה לי ולארבעת אחי. אבל זה יותר מהשווי הכספי. העצים האלה, בני מאות שנים, ניטעו על ידי אבות־אבותי. יש לי זיכרונות רבים כל כך, טובים ורעים, שקשורים אליהם, עוד מילדותי.”

אף שהרשויות הישראליות ניטעו מחדש את העצים, עיסא מתלונן, “תראה כמה הם צפופים. כמה מהם ניטעו מחדש על האדמה של שכני.” כשהוא נשאל אם ישרדו ויניבו פרי בעונת המסיק הקרבה, הוא מושך בכתפיו.

אדמתו של עיסא נמצאת מתחת לגשר המהווה חלק מהתוואי של כביש 60, שהועתק בשנת 1994 כדי לאפשר למתנחלים לנסוע בין ירושלים לחברון מבלי לעבור בבית לחם (כביש עוקף בית לחם). המחפרים והדחפורים השתמשו בחלק מאדמתו ותוך כדי כך ניזוקו עצים. גם ב־2008 איבד כמה עצים כשחלק אחר של גדר ההפרדה נבנה באזור.

עיסא אומר שלא קיבל הודעה רשמית מהרשויות הישראליות על כך שאדמתו מופקעת לבניית הגדר. כן הביע חשש, לאור ניסיונם של חקלאים ביתר הגדה המערבית, בדבר מערכת השערים המוצעת, שלטענת הרשויות הישראליות תבטיח לו גישה לאדמה שבקרוב תהיה מבודדת מאחורי גדר ההפרדה. “גדר ההפרדה הזו נוגדת את המשפט הבינלאומי,” הוא עומד על דעתו, ומצטט את חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק. הוא מצביע על ההתנחלויות הסמוכות גילה והר גילה. “הכול בגלל ההתנחלויות.”

גוברת המתיחות בעקבות הרחבת התנחלויות בשכונות פלסטיניות בירושלים המזרחית

חששות מכני הידרדרות נוספת בתנאי החיים של תושבים פלסטינים

בשנים האחרונות יצרה הרחבת התנחלויות בסילוואן מתיחות ואלימות, ופגעה עוד יותר בתנאי החיים הרופפים של פלסטינים הסובלים מלכתחילה מצפיפות יתר, שירותים בלתי מספיקים וסכנת הריסה ועקירה בשל בנייה בלתי מורשית.

ב־26 באוגוסט וב־1 בספטמבר נכנסו מתנחלים, בליווי משטרת, לשני מבני מגורים בלב השכונה הפלסטינית סילוואן שבירושלים המזרחית. סבורים כי המבנים שאוכלסו נמכרו על ידי בעליהם הפלסטינים.¹⁴ פעילויות התנחלות בשכונה כוללות גם חפירות ארכיאולוגיות ותפעול של הגן הלאומי עיר דוד ושל מרכז מבקרים, המושך מדי שנה מבקרים בכמויות ניכרות.¹⁵

פעילויות המתנחלים שנעשו לאחרונה בסילוואן בוצעו, על פי דיווחים, בתמיכת עמותת המתנחלים “עטרת כוהנים”, המובילה גם את ההשתלטות על רכוש פלסטיני ברובע המוסלמי של העיר העתיקה. מאז 2002 הגיש הארגון, על פי הערכות, תביעות משפטיות נגד כ־250 פלסטינים בשכונה בנימוק שהאדמה או הנכס שבו הם מתגוררים היה בכעלות יהודית לפני 1948.¹⁶ השטח הנפגע מכסה יותר מחמישה דונמים ומתגוררות בו 84 משפחות פלסטיניות המונות 1,400 נפש. בחודש מאי השנה עברו מתנחלים להתגורר

תושבי סילוואן הפלסטינים סובלים מצפיפות יתר, שירותים בלתי מספיקים וסכנת הריסה ועקירה בשל בנייה בלתי מורשית.

במבנה ובו שלוש דירות נפרדות, וגרמו לעקירתן של שלוש משפחות. ביולי 2015 קיבלו שלושה משקי בית נוספים מהרשויות הישראליות צווי גירוש, המציבים שבעה פלסטינים בסכנת עקירה. אזור אל-בוסתאן בסילוואן הוגדר כשטח "פתוח" או "ירוק" שכל בנייה פלסטינית אסורה בו. אל-בוסתאן הוא האתר המוצע לפארק תיירותי שייבנה על ידי עיריית ירושלים. אם אכן תמומש התוכנית, יותר מאלף פלסטינים הגרים בכתשעים מבנים יאכדו את בתיהם.¹⁷

התפתחויות אלה הן חלק מתוכנית רחבה יותר להרחבת התנחלויות בשכונות מגורים פלסטיניות במה שמכונה "האגן הקדוש" בירושלים המזרחית: הרובע המוסלמי והנוצרי של העיר העתיקה, סילוואן, שייח' גראח, א-טור (הר הזיתים), ואדי ג'וז, ראס אל-עמוד וגיבל מוכבר. מעריכים כי בשכונות הפלסטיניות באגן הקדוש מתגוררים אלפיים מתנחלים. כן קיימת יוזמה, הזוכה לתמיכה ממשלתית, לחבר יחד את ההתנחלויות הללו באמצעות שורה של גנים רציפים סביב האגן הקדוש והמדורות המזרחיים של הר הצופים: תוכנית "השטחים הפתוחים".¹⁸

עמותות מתנחלים השתלטו על נכסים באזור באמצעים שונים, בהם חוק נכסי נפקדים,¹⁹ בעלות יהודית קודמת לכאורה ורכישה מהבעלים הפלסטינים. החוק הישראלי מתיר לישראלים לתבוע אדמה ונכסים שלכאורה היו בבעלות יהודים בירושלים המזרחית לפני הקמת מדינת ישראל. עם זאת, הוא שולל מפלסטינים את הזכות לתבוע אדמות ונכסים במה שהיום היא ישראל.

בעזה הצליחה סוכנות הסעד והרווחה של האו"ם (אונר"א) להשיט תמיכה פסיכוסוציאלית ליותר מ-400 אלף תלמידים ומטופלים.

ביצועי כוח המשימה לענייני בריאות ותזונה - מחצית ראשונה של 2015

לפלסטינים רבים בקהילות חלשות וכגיעות אין גישה לשירותי רפואה בסיסיים

רוב פעולות הסיוע של חברי כוח המשימה לענייני בריאות ותזונה, הכלולות בתוכנית

המענה האסטרטגית לשנת 2015, מיועדות לממש את המטרה האסטרטגיות מס' 4 (אחת משש מטרות התוכנית): להבטיח ל-1.6 מיליון בני אדם (גברים, נשים, ילדים, ילדות, פליטים ואנשים שאינם פליטים) ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש גישה לשירותים חיוניים באזורים שבהם הגישה מוגבלת.²⁰

בעזה סיפקה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) תמיכה ליותר מ-400 אלף תלמידים ומטופלים. שירותי בריאות ניידיים בגדה המערבית לא היו תפעוליים בתקופת הדיווח, אבל חודשו באוגוסט 2015 לאחר קבלת מימון מהקרן ההומניטרית המשותפת. כן אסף כוח המשימה מידע על גישה מוגבלת של אוכלוסיות חלשות וכגיעות לרפואה

מאמר זה של המעקב ההומניטרי נמסר על ידי כוח המשימה לענייני בריאות ותזונה והוא חלק משורה של סקירות כלליות של ביצועיהם של כוחות משימה לעומת המטרות שהוצבו בתוכנית המענה האסטרטגי לשנת 2015.

זה חודשים שעובדי מערכת הבריאות ברצועת עזה מתמודדים עם מחסור בחומרי מעבדה הדרושים לביצוע בדיקות לגילוי שתי מחלות תורשתיות חשובות, העלולות להוביל לבעיות התפתחותיות חמורות - פנילקטונוריה (PKU) ותת-פעילות של כלוטת התריס. את הבדיקות יש לבצע תוך שבועיים מהלידה, כך שאם תתגלה המחלה אצל הנבדק ניתן יהיה לבצע התערבות מיידי. מדי חודש דרושות כ-5,000 בדיקות. אבל מאחר שאין אספקה של חומרי מעבדה חדשים, נאלץ משרד הבריאות בעזה לאחסן בדיקות סקר, מאחר שהחסר בריאגנטים הכימיים הדרושים נמשך חודשים. נכון לעכשיו 30 אלף דגימות דם שנלקחו מיילודים בעזה ממתינות לביצוע הבדיקות.

למעט מספר מקרים יוצאים מהכלל שבהם ניתנה אספקת חירום של חומרים לבדיקות, רופאי ילדים מקבלים תוצאות בדיקות ארבעה עד חמישה חודשים לאחר הלידה, והדבר מעכבת את התחלת הטיפול בעת שזה נדרש. לדברי ד"ר אימאן, רופא ילדים במרפאת ארימל שבצפון עזה העורכת את הבדיקות בכל הדגימות ברצועת עזה, ששני שלישים מתוכן מגיעות ממרפאות של אונר"א, בעריכת הבדיקות ניתנת קדימות ל"תינוקות ממשפחות הידועות כנשאות של אחת משתי המחלות, במקום להציב ברשימת ההמתנה". עם זאת, נכון לעכשיו אין מבצעים אפילו בדיקות במקרים בעלי קדימות. בגדה המערבית הופסקו בדיקות הסקר לגילוי פנילקטונוריה באוגוסט, בשל מחסור בריאגנטים כימיים במעבדות.

משרד הבריאות פונה לעתים תכופות לסוכנויות או"ם ולתורמים בבקשה לאספקת חירום, אבל רכישות כאלה אינן יכולות להתבצע במועד או לאורך זמן. במאי 2015 פנה משרד הבריאות בעזה ליוניצף בבקשה למשלוח חירום של ערכות הבדיקה, אם כי אלה אינן צפויות להגיע לפני נובמבר.

ברקע הדברים ישנו מחסור מתמשך בתרופות ובאספקה רפואית במתקני בריאות הציבור. אף שהמחסור בולט יותר בעזה, הוא משמעותי גם בגדה המערבית, בשל פערי מימון במשרד הבריאות ברמאללה. באוגוסט אזלו כליל בעזה 28% מהתרופות החיוניות (36% מהפריטים הרפואיים החד-פעמיים); המחסור בריאגנטים כימיים למעבדות היה חמור במיוחד (40%). משרד הבריאות ברמאללה דיווח כי 19% מהתרופות החיוניות והמשלימות (102 מבין 547 פריטים) אזלו בגדה המערבית, המספקת תרופות גם למתקנים בעזה. במוצא, בשנת 2015 אזלו כליל מן המלאי בגדה המערבית 23% מהתרופות.

ראשונית והפיץ מידע זה באמצעות הפרסומים והערוצים הנאותים. ארגונים שותפים בתחום הבריאות הושיטו גם הם מענה לצורכי בריאות בעקבות הריסות בתים בשטח C, במקרים שבהם זיהו אומדנים צורך רפואי.

מחסור בתרופות ובפריטים חד-פעמיים בעזה (30% במוצא בחמש השנים האחרונות, ועד 50% בפריטים רפואיים חד-פעמיים) משפיע לרעה על מתן שירותי בריאות, תורם להידרדרות במצבם של מטופלים הסובלים ממחלות כגון סרטן ומחלות לב, ומגביר את הצורך בהפניות יקרות יותר לטיפולים מחוץ לעזה.

ואף על פי כן היו פערים גדולים במתן שירותים, שהגיעו רק ל-30% מהמוטבים. מטרה מס' 1 של כוח המשימה (ראו טבלה להלן) הושגה חלקית, בשל מימון מוגבל. ההתקדמות מול מטרת כוח המשימה מס' 2 הייתה טובה יותר; עם זאת, ניכרו פערים ניכרים בהכשרת אנשי סגל, כשרק 43% מהמוטבים שנבחרו הוכשרו. ניהול מודעות בריאותית (בעיקר

מחסור בתרופות ובפריטים חד-פעמיים בעזה פוגע בשירותי הבריאות.

פעילויות בעזה) בנושאי תזונה, בריאות הרבייה ומקרי חירום בקהילה חרג מן ההערכות לגודל הקבוצה שנבחרה לפעילויות.

הריסות ועקירה בגדה המערבית - עדכון, אוגוסט 2015

שיא מזה חמש שנים בהריסות שביצע המנהל האזרחי הישראלי בגדה המערבית

באוגוסט 2015 נרשם המספר הגבוה ביותר, זה חמש שנים (מאז יולי 2010), של מבנים שהרסו הרשויות הישראליות בחודש יחיד. בסך הכול נהרסו 145 מבנים בבעלות פלסטינית כ־37 שכונות מגורים, 32 מהן בשטח C, ארבע בירושלים המזרחית ואחת בשטח A. יותר ממאתיים בני אדם נעקרו ויותר מ־400 נפגעו בדרכים אחרות. מספר בני האדם שנעקרו באוגוסט היה גבוה בכ־360% מהממוצע חודשי בין ינואר ליולי 2015 (כ־45 בני אדם שנעקרו מדי חודש).

המספר הכולל של מבנים שנהרסו מאז תחילת 2015 גדל בכמעט 12% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014. עם זאת, למרות הגידול במספר המבנים שנהרסו, המספר הכולל של בני האדם שנעקרו בשל הריסות בין ינואר לאוגוסט 2015 פחת למעשה בכמעט 37% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014.

מבין 145 המבנים שנהרסו בחודש זה היו 33 מבני מגורים, 22 היו מבני מגורים בנויים חלקית או לא מאוכלסים, 14 היו מתקני מים ותברואה, 60 שימשו לחקלאות ולצורכי מחיה אחרים, וארבעה היו מבנים הקשורים לתשתית. קרוב ל־50% מכל ההריסות וכמעט 70% מהעקירות היו בשש קהילות בדואיות במרכז הגדה המערבית, המצויות בסיכון להעברה ככפייה בשל תוכנית "העברה" שמקדמות הרשויות הישראליות. המיקום המוצע להעברתן

מעורר חששות הומניטריים כבדים: זמינות אדמת המרעה מוגבלת, וההעברה תפגע במקורות המחייה המסורתיים ובתרבות של הקהילות, כשם שקרה ל־150 משפחות בדואיות שהועברו מאזור זה בשלהי שנות התשעים. בנוסף, אחד האתרים ממוקם לצד מזבלת אשפה, והדבר מעורר חששות בריאותיים חמורים.

עשרה מהמבנים שנהרסו החודש, כולם בשטח C, הוקמו במימון בינלאומי, לרבות מחסה אחד לבעלי חיים באל-חידר (נפת בית לחם), שלושה אוהלים בפסאיל אל-ווסטה (נפת יריחו), שני אוהלים באזעיים (נפת יריחו) וארבעה בתי שימוש בוואדי סניסל (נפת ירושלים).

באוגוסט 2015 נרשם המספר הגבוה ביותר, זה חמש שנים (מאז יולי 2010)

ב־11 באוגוסט קיים מתאם פעולות הממשלה בשטחים תדרוך בוועדת המשנה לענייני יהודה ושומרון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. כמה מחברי הוועדה הקשורים לתנועת ההתנחלות האשימו את המתאם ב"היעדר אכיפה או פיקוח" נגד בנייה פלסטינית בלתי חוקית בשטח C ומימון בינלאומי של בנייה זו.²¹

באירוע נוסף בחודש אוגוסט הרסו הרשויות הישראליות מבנה בן שתי קומות בשטח A במהלך מבצע חיפוש ומעצר במחנה הפליטים ג'נין. במבנה התגורר אחד המבוקשים במבצע, לכאורה איש ארגון חמוש. ארבעה בני אדם נעקרו, בהם שני ילדים, ובית סמוך ניזוק גם הוא. אף שהרס מבנים שמבוקשים מתבצרים בהם ומסרבים להסגיר את עצמם הוא חלק מנוהל צבאי רשמי (המכונה "סיר לחץ"), במקרה זה לא שהה המבוקש במקום. מינואר 2014 עד אוגוסט 2015 הרסו כוחות ישראליים 13 בתים במהלך מבצעים צבאיים בגדה המערבית.

הערות

1. UNSC, Press Statement on Situation in Jerusalem, SC/12052-PAL/2196, 17 SEPTEMBER 2015.
2. בין היתר, החלטות 252, 267, 456, 478.
3. Special Coordinator for the Middle East Peace Process, Briefing to the Security Council on the situation in the Middle East, 15 September 2015, <http://www.unsco.org/Documents/Statements/MSCB/2008/Security%20Council%20Briefing%20-%2015%20September%202015.pdf>
4. לפני המשט כשנת 2010 התירו הרשויות הישראליות לייבא לעזה אך ורק פריטים שנכללו ברשימת הפריטים המאושרים. רשימה זו, שהייתה מגבילה מאוד, כללה כשמונים פריטים, בעיקר חומרי מזון בסיסיים, פריטי משק בית ופריטים רפואיים. כחלק מההקלות אחרי תקרית המשט, שינו הרשויות הישראליות את מדיניותן והתירו הכנסת כל פריט מלבד אלה הכלולים ברשימות הפריטים "הדו שימושיים".
5. משרד הביטחון, הוראות דבר האיסור על הכנסת פריטים לרצועת עזה, 3 באוגוסט 2015.
6. רשימה אחת פורסמה ב־2008 כחלק מחקיקה המכסה אל כל השטח הפלסטיני הכבוש; בנוסף הוציא הקבינט הביטחוני הישראלי רשימה ספציפית לעזה, על סמך המלצות של שירות הביטחון הכללי הישראלי (שכ"כ).
7. הרשימה המוכרת באופן בינלאומי היא הסכם ואסנאר בדבר פיקוח על יצוא של אמצעי לחימה קונבנציונליים ופריטים וטכנולוגיות דו-שימושיים.
8. שירות הביטחון הכללי, "מאמצי מאסם להשגת התעצמות צבאית תוך ניצול חומרי בנייה שנועדו לשיקום אזרחי והברחת חומרים אסורים במעברים", 27 ביולי 2015, <https://www.shabak.gov.il/publications/study/pages/Skira260715.aspx>
9. התיקון האחרון לפני 2015 נעשה ב־2012.
10. ראו משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, מעקב הומניטרי, פברואר 2014, עמ' 10.
11. דונם = 1,000 מ"ר. ב־1967 איבדה בית גיאלא שטח אדמה בגודל של יותר מ־3,000 דונם, שהוכללו בגבול המוניציפלי המורחב של ירושלים.
12. ICJ, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion of July 2004, para. 141. פאת הנוסח המלא של חוות הדעת ניתן לקרוא כאן: <http://www.icj-cij.org/doctrines/index.php?p1=3&p2=4&k=5a&case=131&code=mwp&p3=4>
13. <http://mfa.gov.il/MFA/AboutIsrael/State/Law/Pages/The-Security-Fence-in-the-Cremisan-Valley-15-Jul-2015.aspx>
14. לאור המספר הרב של צווי הריסה תלויים ועומדים בסילוואן, התושבים "מספרים שנגיזי המתנחלים פונים אליהם ומבטיחים שאם ימכרו את נכסיהם ליהודים, יבטלו ההליכים המשפטיים נגדם". עיר עמים, "עסקה אפלה בסילוואן", עמ' 15.
15. <http://www.ir-amim.org.il/sites/default/files/%D7%A2%D7%A1%D7%A7%D7%94%D7%90%D7%A4%D7%9C%D7%94%D7%91%D7%A1%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%90%D7%9F.pdf>
16. בשנת 2008 ביקרו באתר 380 אלף מבקרים ובשנת 2009 ביקרו בו 270 אלף מבקרים. דוח רשות הטבע והגנים לשנת 2009, עמ' 79, המצוטט בדוח בצלם, "עצור, ילדים לפניך: ההתנהלות הבלתי חוקית של המשטרה מול קטינים הנחשדים בידי אבנים בסילוואן", דצמבר 2010, עמ' 6. http://www.btselem.org/download/201012_caution_children_ahed_heb.pdf
17. בין שנות השמונים של המאה ה־19 לשנות השלושים של המאה ה־20 חייתה באזור קהילה יהודית ממוצא תימני, אף שהפלסטינים שנגדם הונשו התביעות טוענים כי רכשו את האדמה מבעלים אלה, או שהם שוכרים אותה מהקונים הפלסטינים.
18. שם, עמ' 58.
19. חוק נכסי נפקדים משנת 1950 הותקן על מנת להעניק גושפנקא פורמלית להפקעת קרקעות ונכסים של פלסטינים שגורשו או נמלטו בשנת 1948. אף שטכנית הוא חל על ירושלים המזרחית משנת 1967, היועץ המשפטי לממשלה מאיר שמגר פסק נגד החלת החוק, אף שבשנות השמונים נעשה בו שימוש ספורדי להפקעת נכסים בסילוואן וברובע המוסלמי של העיר העתיקה מידי בעליהם הפלסטינים.
20. את הנרטה המלאה של תוכנית המענה האסטרטגית לשנת 2015 ניתן לקרוא כאן: http://www.ochaopt.org/documents/srp_2015.pdf
21. הודעה לעיתונות של ועדת המשנה, ניתן לקרוא כאן: <http://m.knesset.gov.il/news/pressreleases/pages/press11815f.aspx>

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית, הכולל גם טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה:

https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_10_02_english.pdf

לפרטים ולמידע נוספים, כנו למר יחזקאל ליון, lein@un.org או טלפון: 02 5829962